

Inhoud

- Interview Prof. dr. A. Smout, gastro-enteroloog, AMC 1
- Wetenschappelijk onderzoek van eigen bodem:
 - Onderzoek Michelle Vidakovic-Vukic; eindstreep in zicht 3
 - Onderzoek PDS-therapeuten in samenwerking met dr. Niek de Wit 3
- Hypnotherapie bij functionele buikklachten: een review van prof. dr. P.J. Whorwell 4

Prof. dr. André Smout: 'Het effect van hypnotherapie is voldoende bewezen'

Journalist Mirjam Broekhoff en hypnotherapeut Tanja Caradonna spraken met Prof. dr. André Smout

Professor dr. André Smout is gastro-enteroloog bij het AMC. Ook is hij lid van het Comité van aanbeveling van de Vereniging van Samenwerkende PDS-therapeuten en adviseert hij de therapeuten over de inzet van hypnotherapie bij de behandeling van darmklachten. Smout is een bevlogen wetenschapper en specialist. Daarom stapte hij dit jaar over van het UMC Utrecht naar het AMC, Amsterdam.

Op zijn (voormalige) werkplek bij het UMC vertelt professor Smout ons dat hij per 1 maart de overstap gaat maken. Een lastige beslissing, waar hij goed over heeft nagedacht. 'Ik werk hier al 28 jaar. Toch heb ik gekozen voor een switch naar Amsterdam. Doorslaggevend voor mij is dat ik daar met een flinke groep mensen kan samenwerken op het terrein van de functionele buikklachten. Dat levert interessante discussies op, je kunt cases bespreken en je krijgt inspiratie voor je werk. De toekomst in Utrecht was minder positief. Hier

legt de directie het accent in onderzoek op vooral de kankerbestrijding. Door vertrek en pensionering van de zittende mensen ben ik nu nog zo'n beetje de enige die werkt aan functionele buikklachten. Een bijkomend voordeel van Amsterdam vind ik, dat men er erg goed is in het binnenhalen van fondsen. Als je onderzoek wilt doen, heb je geld nodig. Het AMC heeft me verleid met een prachtig aanbod: liefst twee promovendiplaatsen worden door hen gefinancierd. Daarnaast kunnen ze me ook fantastisch ondersteunen met het schrijven van subsidieaanvragen. Dat is in deze krappe tijden een groot voordeel.'

[Lees verder op pag. 2 >>](#)

Hypnotherapie bij functionele buikklachten: een review van prof. dr. P.J. Whorwell

Prof. dr. P.J. Whorwell blijft actief met het onderzoeken van de beïnvloedingsmogelijkheden van het spijsverteringskanaal, waaronder hypnotherapie. Hij werkt vanuit het University Hospital of South Manchester, UK en publiceert zijn wetenschappelijke bevindingen geregeld in 'the Lancet' en 'Gut'. Mensen met functionele buikklachten kunnen bij de IBS-care in dit ziekenhuis behandeld worden met hypnotherapie. Ook kunnen zij zich aanmelden als vrijwilliger voor een onderzoekstraject. Onlangs werd ondermeer een statistisch onderzoek afgerond naar IBS bij ouderen. De eindconclusie was dat IBS vaak een niet onderkend probleem is bij ouderen. Met het diagnosticeren, zelfs bij comorbiditeit, kunnen algemene klachten verminderen, de kwaliteit van leven verbeteren en herhaald onderzoek worden voorkomen. Recent publiceerde Prof. Whorwell samen met Vivien Miller een review over hypnotherapie bij functionele gastro-intestinale stoornissen in het International Journal of Clinical and Experimental Hypnosis, july 2009.

De samenvatting van dit review kunt u lezen op bladzijde 4.

<< vervolg van pag. 1

Waarom wilde u aanvankelijk internist worden?

'Dat komt door mijn beschouwende aard. Internisten zijn, zoals bekend, bedachtzame types. Chirurgen, die houden meer van snijden, iets áánpakken. Ik bestudeer juist de functionele buikklachten. Mijn patiënten hebben vervelende klachten, terwijl je aan het orgaan niets kunt zien. Dat is frustrerend. Soms komen mensen voor de derde 'second opinion'. En dan mag ik, als specialist, nog eens uitleggen dat iemand écht het prikkelbare darmsyndroom (PDS) heeft. Dat het geen onzin is, geen verbeelding of aanstellerij, maar gewoon een vervelende ziekte.'

Wat is volgens u de rol van hypnotherapie bij het behandelen van PDS?

'Patiënten die lijden aan PDS worden behandeld via het step-up model. Ze krijgen eerst een goedkope, breed beschikbare behandelwijze aangeboden. Dat wil zeggen: advies over voeding en levensstijl en/of het gebruik van psylliumzaad. Als dit onvoldoende resultaat oplevert, dan kiest de arts voor behandeling met medicatie of hypnotherapie. Hypnotherapie is een gelijkwaardig alternatief voor de beschikbare medicij-

nen. Wat mij betreft is de effectiviteit van deze behandeling met tientallen onderzoeken, waaronder die van de Engelse professor Whorwell, voldoende aangetoond. De beschikbaarheid van voldoende geschoolde therapeuten was lange tijd wel een probleem. Tot enkele jaren geleden gaven in Nederland alleen mevrouw Vidakovič en mevrouw Gras deze therapie. Nu, in 2010 is er een legertje van liefst 41 PDS-therapeuten beschikbaar. Helaas vergoeden nog niet alle ziektekostenverzekeraars de behandeling – wel neemt dit aantal snel toe.'

Toch kiest maar een deel van de patiënten voor deze behandeling.

'Dat klopt. Veel patiënten hebben grote moeite om hypnose als behandelwijze te accepteren. Ze denken dat je bij hypnose gaat zweven boven de tafel, het is heel 'vaag'. Ook denken patiënten vaak dat de ziekte PDS – gezien het type therapie – dan toch wel tussen de oren moet zitten. Ze hebben de associatie dat het 'je eigen schuld is', dat je als patiënt 'zelf de pijn veroorzaakt'. Ik geloof daar niets van: in mijn praktijk zie ik massa's mensen met functionele klachten bij wie je absoluut niet kunt aangeven waar het uit de psyche vandaan moet komen. Gewone, normale mensen dus. Maar ja, als mensen echt veel

weerstand hebben tegen hypnotherapie dan lukt het dus never nooit om ze daar naartoe te krijgen.'

Wat houdt het werk van een medische wetenschapper in?

'Als professor heb je een breed takenpakket. De drie peilers daarin zijn onderzoek, onderwijs en patiëntenzorg. Vooral het onderzoek slokt vele uren op in de avonden en het weekend. Ik moet als wetenschapper veel publiceren: als je een jaar niet schrijft, dan ben je eigenlijk al 'dood' voor je vakgenoten. Daarnaast reis ik heel wat af. Zo'n tien keer per jaar ben ik in het buitenland, ik vind het erg leuk om op een internationaal podium te klimmen, om mijn verhaal te doen. Raar is dat eigenlijk, ik ben voortdurend bezig mijn internationale positie overeind te houden. Er is een grote competitie in de wetenschap. Het streelt je enorm om internationaal aanzien te hebben. Maar dat lukt alleen als je er genoeg uren in steekt. Gelukkig benutten we als artsen ook actief de nieuwe mogelijkheden van het internet. Het komt regelmatig voor dat ik naar een aantal collega's de kerngegevens mail van een patiënt. Ik doe er een foto of een filmpje bij en zo doe ik een consult met de grootste deskundige – ook al zit hij 5.000 kilometer verderop. Dat is een mooie ontwikkeling.'

Wie is prof. dr. André Smout?

André Smout (59) is professor en specialist op het gebied van maag-, darm en leverziekten bij het AMC in Amsterdam. Hij werd geboren in 1950 te Amsterdam. In 1980 promoveerde hij op myo-electrische activiteit van de maag. In 1994 werd hij benoemd tot professor aan het UMC te Utrecht. Tijdens zijn loopbaan werkte hij onder andere aan functionele buikklachten, abnormale beweeglijkheid van de darm en gastro-oesophageale reflux. Professor Smout is een veel gevraagd spreker op internationale congressen. In de loop van de jaren heeft hij aan meer dan 300 wetenschappelijke publicaties meegewerkt en verschillende boeken (mede)geschreven waaronder een aantal in de serie Spreekuur Thuis.

Wetenschappelijk onderzoek van eigen bodem

Internationaal kan men bogen op vele wetenschappelijke studies naar het effect van psychologische behandeling, waaronder hypnotherapie, bij PDS. Nederlands wetenschappelijk onderzoek op dit terrein kwam afgelopen decennia maar mondjesmaat van de grond. Thans lijkt het effect van hypnotherapie bij PDS ook in Nederland een opkomend onderwerp van studie. Verschillende weten-

schappelijke studies hierover zijn inmiddels in voorbereidende, uitvoerende of afrondende fase. Nederlandse publicaties waarin de (positieve) bevindingen uit internationaal onderzoek al dan niet bevestigd zullen worden moeten nog afgewacht. Hieronder vast een blik op twee actuele onderzoeken naar hypnotherapie bij PDS van eigen bodem.

Het netwerk van de PDS-therapeuten is weer uitgebreid!

Totaal 41 therapeuten zetten zich in voor functionele darmklachten op 46 lokaties.

Onderzoek Michelle Vidakovic-Vukic, eindstreep in zicht

Psychologische behandeling van PDS: Vergelijkend onderzoek

In 2005 startte Michelle Vidakovic-Vukic, internist en hypnotherapeut, onder de vlag van het Sint Lucas Andreas Ziekenhuis te Amsterdam in samenwerking met het Slotervaart Ziekenhuis (afdeling Psychologie) en de MDL-afdeling Leids Universitair Medisch Centrum* een vergelijkend onderzoek naar het effect van twee psychologische behandelingen bij PDS. De vraagstelling van het onderzoek was: is hypnotherapie effectiever dan respectievelijk relaxatietraining, dan wel standaardbehandeling van PDS ten aanzien van gastro-intestinale klachten en kwaliteit van leven? Tussen januari 2005 en september 2007 werden 113 patiënten geïnccludeerd. Deze zijn vervolgens gerandomiseerd in 3 groepen: Hyp-

notherapie, relaxatietherapie en een controlegroep, waarvan de patiënten standaardbehandeling ontvingen. Conform het gevolgde onderzoeksprotocol hebben de patiënten voor de start van de behandeling en direct na de laatste zitting van relaxatie en hypnotherapie een klachten-dagboek en vragenlijsten meegekregen om in te vullen. Patiënten uit de controlegroep ontvingen tegelijkertijd een dagboek en een vragenlijst. Dit is opgevolgd door een name-ting na drie en zes maanden. Op dit moment wordt nog door de drie centra samengewerkt aan een publicatie van de resultaten. Michelle Vidacovic-Vukic laat weten dat zij tevreden is, maar de sluier blijft vooralsnog onberoerd.

* Prof. Dr. A. Masclee die bij aanvang vanuit het LUMC het onderzoek begeleidde, is thans werkzaam als hoogleraar bij het Academisch Ziekenhuis Maastricht, afdeling Maag- Darm- en Leverziekten.

Onderzoek PDS-therapeuten in samenwerking met dr. Niek de Wit: Een tussenstand

In oktober 2008 is de vereniging van Samenwerkende PDS-therapeuten gestart met wetenschappelijk onderzoek naar de resultaten van hun behandelingsmethode, hypnotherapie bij PDS. Het beschrijvende onderzoek wordt aangestuurd door dr. Niek de Wit, onderzoeker bij het UMC te Utrecht. Bij start en afronding van de behandeling vullen alle aan het onderzoek deelnemende PDS patiënten een gevalideerde

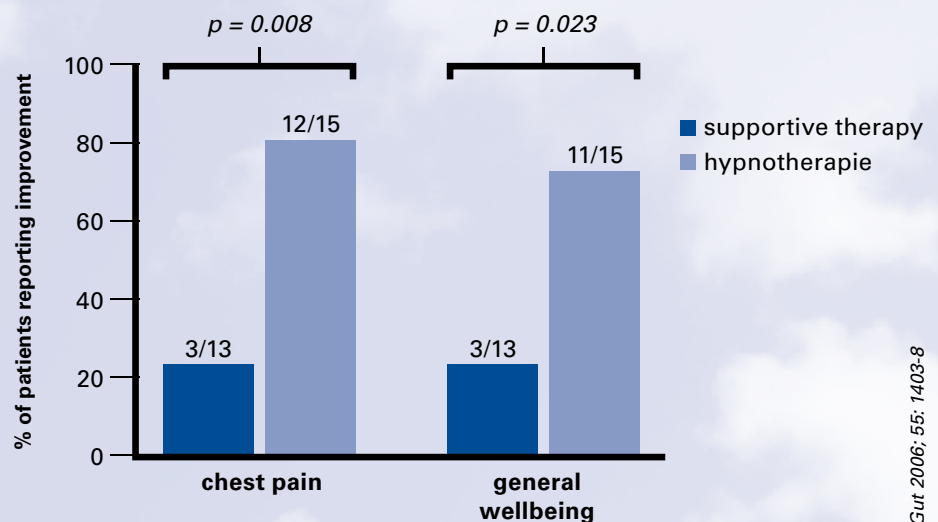
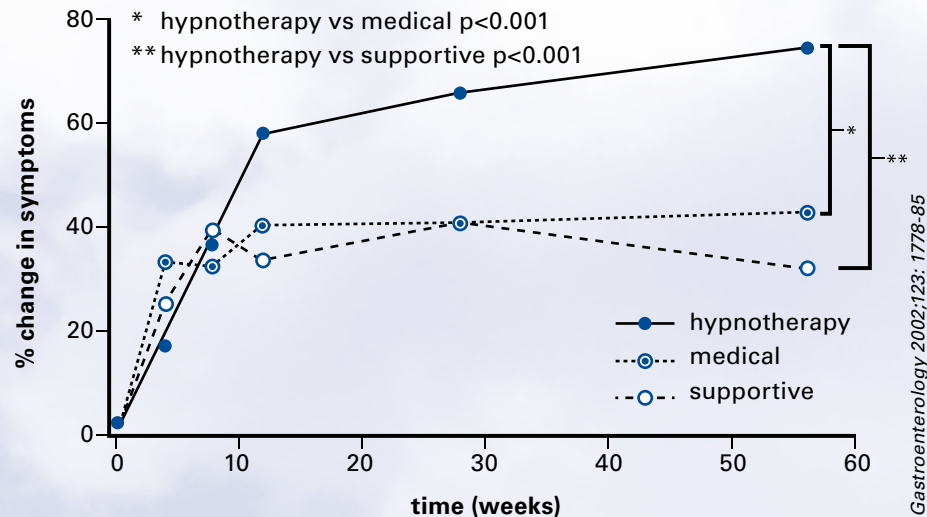
vragenlijst in. Na 150 gevolgde behandelingen volgt een eerste analyse van de uitkomsten. Op dit moment hebben bijna 110 patiënten de formulieren ingevuld.

Heeft u vragen, opmerkingen of suggesties over dit onderzoek, neem dan contact op met Peter van Essen, onderzoekscoördinator Vereniging van Samenwerkende PDS-therapeuten T: 0653468056, E: petervanessen@planet.nl

Hypnotherapy for functional gastrointestinal disorders: a review

Miller V, Whorwell P.J.
University of Manchester,
Manchester, United Kingdom.

Patients with functional gastrointestinal disorders, such as irritable bowel syndrome, functional dyspepsia, and noncardiac chest pain, can suffer from a range of severe symptoms that often substantially erode quality of life. Unfortunately, these conditions are notoriously difficult to treat, with many patients failing to improve despite being prescribed a wide variety of conventional medications. As a consequence, the potential benefits of hypnotherapy have been explored with evidence that this approach not only relieves symptoms but also appears to restore many of the putative psychological and physiological abnormalities associated with these conditions toward normal. These observations suggest that this form of treatment has considerable potential in aiding the management of functional gastrointestinal disorders and should be integrated into the ongoing medical care that these patients are receiving.

Het volledige artikel (en vele andere publicaties van Prof. dr. P.J. Whorwell) van het onderzoek kunt u vinden op www.ibs-care.org.

Bron: *International Journal of Clinical and Experimental Hypnosis* (2009), 57:3, 279 - 292 PMID: 19459089 (PubMed)

Comité van aanbeveling:

- Prof. Dr. Peter J. Whorwell, *gastro-enteroloog, Manchester*
- Prof. Dr. André P.M. Smout, *MDL-arts, AMC*
- Michelle Vidakovic-Vukic, *arts-hypnotherapeut*
- Rita Gras-Elfring, *PDS opleider docente Nederlandse Academie voor psychotherapie Supervisor PDS-therapeute*

www.pds-therapeuten.nl

info@pds-therapeuten.nl

Tel: 06-26130783